

Kulturdepartementet

postmottak@kud.dep.no

Oslo 23. juni 2015

Innspill til revisjon av åndsverkloven

Generelt

NOPA – norsk forening for komponister og tekstforfattere - er populærkomponistenes og tekstforfatternes organisasjon, med ca 900 medlemmer. Vi skriver sangtekstene og låtene, filmmusikken, hitene, salmene, marsjene, visene, allsangrefrengene og musikken det danses til. Vi er lyden av Norge. Medlemmenes verk er med på å gjøre Norge til en kulturnasjon, de er med på å gi landet vårt felleskap, identitet og solidaritet både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Verkene blir fremført av musikere, artister, symfoniorkester, storband, korps og kor, elever, lærere og menigheter. Verkene har lang levetid og blir tolket på nytt gjennom flere generasjoner.

Medlemskriteriet i NOPA er at en skal ha inntekt av musikk eller tekst en selv har opphavsrett til. Et pragmatisk kriterium, som i seg selv kun handler om økonomi og profesjonalitet. Medlemsmassen er i stor grad selvstendig næringsdrivende, og i liten grad stipendfinansiert.

NOPA-medlemmers verk forvaltes av TONO. NOPA stiller seg bak TONOs innspill til en revisjon av åndsverkloven. Innspillene vektlegger åndsverkslovens betydning i kunstnerøkonomien.

NOPA er medlem av Rettighetsalliansen og stiller seg også bak Rettighetsalliansens innspill til en revisjon av åndsverkloven.

Kommentarer og tilføyelser til anbefalinger

Lovverket bør gjøres teknologiavhengig og framtidsrettet, for å unngå hyppige revisjoner, og for å unngå hull skapt av retoriske og teknologiske finurligheter. Det er godt dokumentert at høy verdiskapning i kreativ sektor har direkte sammenheng med et sterkt opphavsrettslig vern. Dette vil vi understreke ved enhver anledning. Uten et lovverk som effektivt beskytter moralske og ideelle rettigheter i musikk og tekst, mister vi muligheten til inntjening.

Dette gjelder selvfølgelig også uavhengig av hvor mange ganger en sier entreprenørskap høyt for seg selv eller andre.

En revidert åndsverklov bør være kjønnsnøytral

NOPA har ved flere anledninger foreslått å bruke ordet opphaver istedet for opphavsmann. Vi vil opprettholde dette forslaget.

Lenke til Historisk ordbog:

<http://ordnet.dk/ods/ordbog?query=opphaver>

† **Ophaver**, en. (oldn. upphafari; afl. af Ophav (4); jf. Ophæver (1)) d. s. s. Ophavsmand. De heri (dvs.: i et juridisk værk) udførte Materier ere samtlig saaledes beskafne, at de bringe deres Ophaver Ære. LTid.1746.553. Hvorfor behøve vi at vide (om verden) er opkommen af sig selv eller formedelst en stor Konstner, som paa sin Side igjen fordrede en Ophaver? PolPhys Mag. VII.23.

De moralske rettighetene - kreditering av opphaver

Et fåtall strømmetjenester har informasjon om hvem som har laget sangtekst og musikk. Det medfører en avsporing i inntektsstrømmen til den som har skapt verket. Det har utviklet seg en næring rundt DJ'er. I flere tilfeller har ikke rettighetene vært klarert. Suksessen baserer seg på tyvgods. Manglende kreditering har alvorlige økonomiske konsekvenser for den som har skapt verket.

Vi må lære av billedkunsten og litteraturen. Der er de fortsatt nøye med krediteringen. Det hadde vært uhørt at rammemaker og gallerist blir løftet frem ved en utstilling av Edvard Munchs bilder, - på bekostning av Edvard Munch. Vi ønsker derfor en innstramning i forhold til kreditering av opphaver:

§3 Opphavsmannen har krav på å bli navngitt slik som god skikk tilsier, så vel på eksemplar av åndsverket som når det gjøres tilgjengelig for almenheten.

Vi foreslår å ta ut "slik som god skikk tilsier".

(i mangel på god skikk innenfor musikkfeltet)

Konsekvenser for populærkomponister og tekstforfattere i Norge i mangel av en velfungerende og tidsriktig åndsverklov

Historisk har den populære (i betydningen folkekjære, godt likte) musikken og sangteksten gitt inntjening i et omfang som har stått i forhold til graden av popularitet. Skarsteinrapporten viser at populærkomponistene som gruppe har hatt et fall i kunstnerisk inntekt på 46% mellom 2006 og 2013 (tabell 3.2, s 25). Samtidig konstaterer utredningen at "tid brukt på kunstnerisk virksomhet" har økt blant populærkomponistene. Rapporten konkluderer (kap. 3.4, s 26): "Det er med andre ord tegn på at en del kunstnere har dårligere avkastning på sitt kunstneriske arbeid i 2013 enn i 2006." Det er en pen omskriving av "mer jobb for halve lønna".

Populærkomponistene har i følge utredningen med god margin den mest negative lønnsutviklingen også når en ser på total inntekt. Fra 2006 til 2013 går total inntekt for

populærkomponister ned med 28,3% (tabell 3.3 s 27). Den eneste andre yrkesgruppen i utredningen som har nedgang i total inntekt er kunstkritikere, som går ned 0,3% i samme tidsrom (tabell 3.3 s 27). Alle andre har en økning.

Paradoksalt nok skjer dette i en tid da etterspørsel etter og bruk av musikk er større enn noen gang. Norsk musikk fenger stadig flere og får stor oppmerksomhet i utlandet. Utredningens mandat omtaler etterspørselsperspektivet flere ganger (kap. 1.1 s 6), men mht. populærmusikken kan en vanskelig klandre mangel på etterspørsel for nedgang i inntekter. Snarere er det nærliggende å tro at dagens forretningsmodeller og endringer i salg og distribusjon av innspilt musikk er en stor del av årsaken til den store nedgangen.

Salg av fysiske formater (hovedsakelig CD) har hatt en nedgang i omsetning i samme periode nokså tilsvarende inntektsfallet utredningen påviser hos populærkomponistene. Det fysiske salget er erstattet av strømming, som på ingen måte generer tall som er i nærheten av å utligne inntektstap ved fysisk salg. Dette er også utredningens konklusjon (kap. 5.3.1.1, s 66).

Utredningens konkluderer videre følgende vedr. strømming (kap. 6.3.1.2, s 76):
”...musikkfeltet er i ferd med å finne fram til bærekraftige forretningsmodeller”.
Dette vil vi bestride. Ferske tall fra store markeder og store aktører peker ikke i retning bærekraftighet, verken med hensyn til inntjening, transparens, fordeling eller ”fair remuneration” til rettighetshaverne. Slik vi ser det er de eksisterende forretningsmodellene for strømming presset fram av flere år med lovløse tilstander og uten muligheter for sanksjoner mot ulovlig nedlasting. Det er nå for mange ledd i næringskjeden en bedre forretningsmodell å drive ulovlig virksomhet enn en virksomhet som har klarert rettigheter med de respektive lands forvaltningsselskap.

Anstendig betaling er vanskelig å oppnå når konkurransen (eller trusselen) er at alt er gratis.

Tilsvarende problemstillinger rammer nå filmbransjen med full tyngde, og dermed også filmkomponistene. Ingen får utbetalt noen form for vederlag fra ulovlige tjenester som Popcorn Time, som er estimert brukt av 300 000 nordmenn. På den andre siden gir de lovlige strømmetjenestenes lave abonnementspris og mangel på transparens svært lav inntjening og tragikomisk små utbetalinger til rettighetshaverne.

I den sammenheng er det viktig for oss at tilbydertjenester på nett som ikke har klarert rettigheter blir omtalt som ulovlig, - enten de tilbyr lydfiler, sangtekster, noter, musikkvideoer eller filmer. Og uavhengig av filformat, strømming eller nedlasting.

Styrking av opphavsrett fordrer politisk prioritering

Norge er et av landene som har lengst erfaring med utnyttelse av åndsverk i en digital verden. Vår norske katalog ble digitalisert gjennom Phonofile allerede i 2001. Vi ønsket å komme brukerne i møte. Vi hadde tro på en bærekraftig forretningsmodell for fremtiden, men vi forutså ikke at vi kom til å bli rettsløse. I lang tid. NOPA anmoder departementet om å utforme en velfungerende og teknologiavhengig åndsverkløve som kan være et eksempel til etterfølgelse for andre land. En lov som beskytter både moralske og økonomiske rettigheter. Da vil man sikre et rikt og mangfoldig kulturliv.

Til slutt tillater vi oss å minne om at GESACs rapport, Creating Growth (desember 2014), som omhandler hele Europa innenfor EU, viser at det kreative feltet vokste både i verdiskapning og sysselsetting gjennom hele finanskrisen. Alle andre bransjer hadde negativ vekst i samme tidsrom (2008-2012). I disse omstillingstider bør ikke mulighetene som ligger i en aktiv og tilretteleggende politikk for kreative næringer og kunstfeltet ignoreres.

Komposisjonen og sangteksten er første leddet i den musikalske "næringskjeden". Uten selve musikken er det ingenting. Alle tiltak som verner om verket, styrker resten av kjeden også.

Ingrid Kindem (sign.)

Ingrid Kindem
Styreleder
Mobil: +47 995 31 630

